

מועד חורף מאוחר

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף מאוחר, תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 022282
נספח: לשאלה 1 – קריקטורה

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

לכיתות י"ב
ולבוגרים

היסטוריה

תוכנית ישנה – 30%

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

עליך לענות על שתי שאלות – שאלה אחת מכל פרק.

מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

פרק ראשון – (50 × 1) – 50 נקודות

פרק שני – (50 × 1) – 50 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

שים לב: תלמיד שאושר לו מבחן מותאם אינו חייב לבחור בשאלה שיש בה מקור.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

בשאלון זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות – שאלה אחת מכל פרק. מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-3 (50 נקודות).

1. מקור – המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם

- א. הצג שני עקרונות של האידאולוגיה הנאצית.
 הסבר מדוע משכה אידאולוגיה זו גרמנים רבים. (25 נקודות)
- ב. עיין בנספח שמוצגת בו קריקטורה מ-1936 המתארת את הנאציפיקציה (השלטת הטוטליטריות הנאצית) של מוסדות ההשכלה הגבוהה בגרמניה.
 – הסבר כיצד שני צעדים שנקט המשטר הנאצי לקידום הנאציפיקציה של גרמניה באים לידי ביטוי בקריקטורה.
 – הסבר צעד אחד נוסף שנקט המשטר לקידום הנאציפיקציה של גרמניה.
 (25 נקודות)

2. מדיניות הנאצים כלפי היהודים (1935-1938)

- א. הצג את התוכן של חוקי נירנברג (ספטמבר 1935), והסבר את השפעתם על המעמד של אזרחי גרמניה היהודים ועל המעמד של האזרחים הלא־יהודים. (25 נקודות)
- ב. הצג שני צעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בשנת 1938, והסבר כיצד אחד מן הצעדים שהצגת מבטא התרפה של מדיניות הנאצים כלפי היהודים. (25 נקודות)

3. חיים בגטאות עד ביצוע "הפתרון הסופי"

- א. הצג שלושה מקשיי החיים בגטאות עד תחילת ביצוע "הפתרון הסופי", והסבר את ההשפעה של שניים מהם על חיי המשפחה בגטאות. (25 נקודות)
- ב. הסבר את רעיון "קידוש החיים", והצג שתי דוגמאות מתחומים שונים למימוש רעיון זה בגטאות. (25 נקודות)

פרק שני (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-6 (50 נקודות).

4. מקור — האוכלוסייה המקומית והיהודים בארצות הכיבוש הנאצי

א. לפניך קטע שבו מתאר ההיסטוריון שאול פרידלנדר את יחס האוכלוסייה ההולנדית ליהודי הולנד בזמן הגירושים למחנות ההשמדה.

משטרת הולנד התעלטה על כל ציפיותיהם של הגרמנים: "פלוגות המשטרה ההולנדית החדשה עושות עבודה מצוינת בכל האמור בשאלת היהודים, והן אוסרות יהודים במאותיהם, יום ולילה", דיווח ראוטר* למפקד העליון של האס־אס ב־24 בספטמבר בהתרוממות רוח ניכרת. ואכן ביצועיה של ממשלת אמסטרדם היו מעולים. [...] פרדריקס, המזכיר הכללי של משרד הפנים [ההולנדי], עשה ניסיונות חלושים לחסוך מן המשטרה העירונית את ההשתתפות במצודים אבל בלא הועיל. ראוטר עמד על דעתו שכל יחידותיה של משטרת הולנד יהיו מעורבות, וכולן אכן השתתפו. בלשים הולנדים סופחו למשטרת הביטחון הגרמנית, ובמאי 1942 אף הוקמה "יחידת עזר משטרתית" של מתנדבים ובה כאלפיים איש מחברי "פלוגות הסער" של המפלגה הנאצית ההולנדית ומן האס־אס ההולנדי. [...] רוב המרגלים שעשו רווחים נאים מהלשנה על יהודים מסתתרים נמנו עם שורותיהם. [...] משחלפו החודשים יכלו הגרמנים להתבונן בהישגיהם בסיפוק. ב־16 בנובמבר שלח נציג משרד החוץ הגרמני בהאג דוח כללי [למטה בגרמניה]: "הגירושים נמשכים בלי קשיים ובלי תקריות... האוכלוסייה ההולנדית התרגלה לגירוש היהודים. הם אינם גורמים שום צרות".

(מעובד על פי ש' פרידלנדר, **שנות ההשמדה 1939-1945, גרמניה הנאצית והיהודים**, עם עובד ויד ושם, 2009, עמ' 391, 395)

* הנס אלבין ראוטר, מפקד האס־אס והמשטרה הנאצית בהולנד.

— הסבר כיצד בא לידי ביטוי בקטע דפוס פעולה אחת של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצות

שכבשו הנאצים. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מן הקטע.

— הצג דפוס פעולה נוסף של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצות שכבשו הנאצים.

(25 נקודות)

ב. הסבר שלושה מן הגורמים שהשפיעו על היחס של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצות שכבשו הנאצים.

(25 נקודות)

5. "הפתרון הסופי"

א. — מי היו הרשויות שהשתתפו בוועידת ואנזה? הצג שלושה נושאים שנדונו בוועידה.

— הסבר במה מבטאת ועידה זו החרפה ב"פתרון הסופי".

(30 נקודות)

ב. הסבר מדוע התקשו היהודים בגטאות להאמין שמטרת הנאצים היא להשמיד את העם היהודי. בסס את תשובתך

על שתי סיבות. (20 נקודות)

6. דרכי הלחימה של היהודים

א. — מה היו השיקולים של חברי תנועת הנוער בגטאות למרוד בגרמנים?

— מדוע לא כל תושבי הגטו השתתפו במרידות? הבא שני הסברים.

(30 נקודות)

ב. הסבר שתי סיבות להצטרפות של לוחמים יהודים לצבאות של בעלות הברית במלחמת העולם השנייה.

כתוב את שמו של לוחם יהודי אחד בצבאות בעלות הברית ואת שם הצבא שאליו הצטרף, ותאר את פועלו של הלוחם.

(20 נקודות)

בהצלחה!

נספח לשאלה 1 – קריקטורה

(ב' יפimוב, "לימודים אקדמיים בתנופה מלאה", מתוך: נ' שגיא, המאה העשרים בראי הקריקטורה הפוליטית, מעלות, 2003, עמ' 39)